

Višinska bolezen Teatra za ptiče (1501 bralcev)

Ponedeljek, 4. 10. 2010

Pia

Veronesejeva drama je poplava majhnih in hitrih dogodkov, brezveznih pogovorov, kalejdoskop spreminjanja razpoloženj, bizarnih peripetij in erupcij nočnih iskrenosti. Je igra, ki ne govori o ničemer konkretnem, a medtem pove marsikaj.

Na odru Španskih borcev pa smo, če ne drugega, lahko občutili nekaj te vroglave nesigurnosti, ki nas vse po ptičje kljuva, čeprav se je ta izkazala na gledališko ne povsem učinkovit način, ki pa je bil v nepretencioznem slogu vseeno že skoraj naivno iskren.

Pred kratkim je pri zbirki Prehodi XS zavoda Emanat izšel prevod drame Teater za ptiče argentinskega avtorja Daniela Veroneseja. Razlog za izdajo knjige je istočasni režijski projekt tega dela, ki se ga je prav tako v Emanatovi produkciji lotil Američan Eric Dean Scott, predstava pa je premiero dočakala to soboto. Erica Deana Scotta, ki že nekaj let živi in ustvarja v Sloveniji, je igra pritegnila, kot sam pravi, ker »govori o ljudeh, ki jih pozna«.

Zares je Teater za ptiče igra o ljudeh iz gledališča, igra o igralcih, plesalcih, producentih, dramatikih. V 12. nadstropju stanovanjskega bloka nevarno nihajo med zasebnim in poklicnim in se zavedajo, da je od tam možno, kakor je dokazal hišnik, globoko pasti. Veronesejeva drama je poplava majhnih in hitrih dogodkov, brezveznih pogovorov, kalejdoskop spreminjanja razpoloženj, bizarnih peripetij in erupcij nočnih iskrenosti. Je igra, ki ne govori o ničemer konkretnem, a medtem pove marsikaj.

Najpomembnejši adut teksta je njegova večplastna avtoreferenčnost, saj se drama, o kateri govorijo liki v tekstu, v več komponentah ujame z dramo, ki se pred nami odigrava na odru oziroma jo prebiramo. Hkrati pa je zaradi igralcev, ki uprizarjajo prav tako igralce, samonanašalnost neizogibna in v Scottovi uprizoritvi na mestih celo poudarjena. S tem pa postane argentinska drama na subtilen način tudi dobra kritika incestuoznih povezav mešanja zasebnih relacij s profesionalnimi priložnostmi v našem lastnem gledališkem prostoru.

Tovrstna kritika pa pri dotični uprizoritvi ne more polno odmevati. Velik del zasedbe je medsebojno tako ali drugače že zelo uigran, Dean Scott sodelavec ne »pozna« le figurativno. Bolj kot kritiko postavitev tako uprizarja že kar eksplikacijo problemov, ki jih med drugim tematizira Veronesejev tekst. Na žalost zato problematika ne seže daleč preko internih produkcijskih problemov in težav znotraj naše male gledališke scene.

Tri moške vloge imajo igralci Boris Kos, Aljoša Ternovšek in režiser Robert Prebil v zamenjavi z režiserjem Ericom Deanom Scottom, ki svojo vlogo odigra kar v angleščini. Tri ženske vloge pa pripadajo plesalkam Maji Delak, Ireni Tomažin in Nataši Živkovič. Postavitev je kljub poudarku na zvestemu sledenju tekstu tudi gibalno izrazitejša, a se zdi, da zaradi nedomačnosti v mediju bodisi na igralski bodisi na plesalski strani v obeh pogledih šepa. Tako močna tekstovna nasičenost v dotični predstavi ni preveč dobro prenesla arbitrarnih gibalnih vrivkov.

Čeprav je bil režijski nastavek na neekscenzi in naravni igri očiten, je prezenčno predstava vseeno izpadla precej medlo. Kot bi se močan potencial profesionalnih igralcev in plesalk medsebojno izničeval, ne pa oplojeval. Predstava se je tako strogo držala kvantitete teksta in omejenosti igralcev na določene like, da ni bilo prostora za inovativnejše rešitve, ki so jih mnogi performerji nedvomno zmožni.

Akustika dvorane v Španskih borcih je zaradi situiranosti igralcev - vsaj na začetku predstave - pretežno v globini odra, vztrajno požirala zloge. Skakanje s slovenščine na angleščino in nazaj ter zagonetnost odnosov med dramskimi protagonisti bi tudi brez tega lahko predstavljalo probleme s sledenjem celo nekemu, ki je bil predhodno seznanjen s tekstom. Kasneje je brnenje reflektorjev uspela z jasnostjo artikulacije zares premagati le Irena Tomažin, ki se je v drugi polovici predstave tudi igralsko razživila, česar ne moremo trditi za vse nastopajoče.

Namerno ali ne, predstava avtoreferenčno zapade tudi dolgočasju, ki je oznaka, ki jo v drami lik producenta Antonia nameni predstavi, katere soustvarjalca sta lika Marcosa in Terese; le da je »predstava v predstavi« trajala le 50 minut, medtem ko je Scottova uprizoritev dolga skoraj dve uri. Zanimivejši samonanašalni momenti so male, skoraj naključne povezave, kjer se vloga za sekundo spoji z njenim nosilcem, na primer ko je omenjen ameriški režiser predstave v predstavi, ali pa ko Nataša Živkovič zabiča, da ni igralka, ampak plesalka. Ti majhni načrtno-spontani in redki lapsusi so tudi edini odmik od originalnega besedila in v smislu originalnosti predstavljajo glavne iskrice uprizoritve.

Izmed tematik, ki se pletejo preko drame Teater za ptiče, lahko izpostavimo: iskanje smisla v odnosih v poklicu umetnika, moč želje, prestopanje lastnih meja, nastop šibkosti, iracionalnosti, legitimnosti oz. nelegitimnosti prepleta zasebnega in profesionalnega in še bi lahko naštevali. V 12. nadstropju se zares odvija teater za ptiče, ki obletavajo stolpnico. Na odru Španskih borcev pa smo, če ne drugega, lahko občutili nekaj te vroglave negotovosti, ki nas vse po ptičje kljuva, čeprav se je ta izkazala na gledališko ne povsem učinkovit način, ki pa je bil v nepretencioznem slogu vseeno že skoraj naivno iskren.

Padala je Pia Brezavšček